

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Ангелко І.В., к.е.н.,

Національний університет «Львівська політехніка»

У сучасних умовах ринкової економіки діяльність окремих суб'єктів господарювання значною мірою характеризується обсягом здійснюваних інвестицій. Власне останні реалізуються шляхом здійснення інвестиційної діяльності, яка залежить від оцінки ефективності інвестиційних проєктів.

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиційний проєкт – це сукупність цілеспрямованих організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних заходів, які здійснюються суб'єктами інвестиційної діяльності (інвесторами та учасниками) та оформлені у вигляді планово-розрахункових документів, необхідних та достатніх для обґрунтування, організації та управління роботами з реалізації проєкту [1]. У цілому інвестиційний проєкт визначає мету, яку прагне досягти підприємство, а також стратегію його інвестиційної діяльності в поєднанні з термінами досягнення мети. Оцінка ж ефективності інвестиційних проєктів підприємства представляє собою основну процедуру процесу прийняття інвестиційного рішення.

У світовій економічній практиці оцінка ефективності інвестиційних проєктів та їх експертиза проводить певною мірою уніфіковано, на основі єдиних обґрунтованих принципів, які можна розподілити на три структурні групи:

1) методологічні – найбільш загальні, такі, що відносяться до концептуальної сторони оцінки і мало залежні від специфіки певного проєкту (і навіть інваріантні щодо характеру та конкретного змісту його цілей), тобто при застосуванні яких забезпечується раціональна поведінка економічних суб'єктів господарювання незалежно від характеру і цілей проєкту;

2) методичні, які забезпечують економічну обґрунтованість оцінок ефективності проєктів і рішень, що приймаються на їх основі;

3) операційні, дотримання яких полегшить та спростить процедуру оцінок ефективності проєктів і забезпечить необхідну точність оцінок.

Разом з тим, необхідно зазначити, що будь-який більш менш значущий інвестиційний проєкт представляє собою досить складне і

багатогранне явище, яке відрізняється від інших, тому єдиного критерію оцінки його ефективності не існує. Для кожного конкретного інвестиційного проекту необхідно застосовувати ті критерії і показники, які б враховували індивідуальні та галузеві особливості прийняття інвестиційних рішень. Власне прийняття останніх потрібно розглядати не тільки і не стільки з позиції критеріїв, заснованих на вартісних оцінках та показниках ефективності, але також і з тієї точки зору, наскільки ці рішення, по-перше, сприяють виконанню стратегічних цілей підприємства, і по-друге, вписуються в загальну стратегію його розвитку та функціонування, оскільки будь-який конкретний проект – це частина інвестиційної програми розвитку підприємства. Саме ця відповідність є головною умовою визначення інвестиційного рішення як ефективного. Тому, ще до проведення розрахунків за кількісною оцінкою доходів та витрат оцінюваного проекту треба проаналізувати необхідність інвестицій в аспекті стратегічних і тактичних цілей підприємства в цілому.

Таким чином, оцінка будь-якого інвестиційного проекту має комплексний характер, тобто базується на застосуванні не тільки кількісних, а й якісних критеріїв. Тим не менш кількісні критерії все ж таки виключно важливіші, оскільки вони піддаються більш чіткій інтерпретації, мають більш високий ступінь визначеності, є порівнянними в просторі та часі.

В основі кількісного обґрунтування інвестиційного проекту знаходиться оцінка і порівняння обсягу передбачуваних (необхідних) інвестицій та майбутніх грошових надходжень (прогнозованих доходів). Оскільки порівнювані показники стосуються різних моментів часу, ключовою проблемою при даній оцінці є проблема їх співставлення в залежності від існуючих об'єктивних і суб'єктивних умов: темпу інфляції, розміру інвестицій та генерованих надходжень, горизонту прогнозування, рівня кваліфікації аналітика тощо.

У цілому, для аналізу та оцінки ефективності інвестиційних проектів підприємства застосовують дві групи методів: статичні, які засновані на обліковій оцінці (проста норма прибутку, термін окупності, фондвідадача, коефіцієнт рентабельності інвестицій тощо), та сучасні – динамічні, засновані на дисконтованій оцінці (чистий дисконтований дохід, внутрішня норма рентабельності, дисконтований термін окупності, індекс прибутковості, модифікована внутрішня норма рентабельності та ін.) [2].

Зазначені групи методів виявляють доцільність та ефективність здійснення конкретного інвестиційного проекту, але не враховують

його узгодженість із загальною інвестиційною політикою підприємства. Тому, для визначення ефективності інвестиційної діяльності підприємства, необхідно конкретизувати стратегічні цілі його розвитку в рамках основних цілей забезпечення та економічного потенціалу (зростання прибутковості або досягнення стабільності надходження доходів, орієнтація на зниження ризикованості діяльності та отримання сталого прибутку тощо). За відношенням до головної цілі підприємства визначають кінцеві та проміжні цілі, спрямовані на поетапне наближення до досягнення основної мети.

Таким чином, для досягнення конкретної мети підприємству необхідно проводити відповідну інвестиційну політику, від ефективності якої і залежить досягнення поставлених цілей. Тому перед господарюючим суб'єктом стоїть першочергове завдання – оцінити ефективність інвестиційного проекту (інвестиційного рішення) та його відповідність основній цілі розвитку підприємства.

Література.

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 №1560-ХІІ зі змінами [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

2. Смолянська О.Ю. Теоретичні аспекти оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства [Електронний ресурс] / О.Ю. Смолянська. – Режим доступу: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_105/47.pdf

ТРАНСФЕРТНЕ ЗАКОНОДАВСТВО 2015 – НОВІ «ПРАВИЛА ГРИ» ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Антощенко В.В., к.е.н.,

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Регулювання трансфертного ціноутворення – це прийнятий в усьому світі механізм контролю об'єктивності рівня цін під час здійснення операцій між юридичними особами, які пов'язані між собою спільними бізнес-інтересами і знаходяться в різних податкових юрисдикціях. Основна мета застосування цього механізму – запобігання ухилення бізнесу від сплати податків. Наразі, враховуючи